ประโยค ป.ธ.๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕

๑. ในวิหารใด มีผลไม้นานาชนิดมีมะม่วง ชมพู่ และขนุน เป็นต้น ในวิหารนั้น พวกคนผู้ต้องการผลไม้จะพากันมาขอ เมื่อเธอไม่ให้ พวกเขาก็จะโกรธ หรือจะพากันถือเอาโดยพลการ ตอนเย็น เธอเดินจงกรมอยู่ท่ามกลางวิหาร พบเห็นพวกเขาแล้ว ทักท้วงพวกเขาว่า "อุบาสก และอุบาสิกาทั้งหลาย ทำไม พวกท่านจึงทำอย่างนี้เล่า พวกเขาจะพากันด่าเอาตามชอบใจ ทั้งจะพากันพยายามเพื่อมิให้เธออยู่ด้วย ฯ ส่วนภิกษุผู้อยู่ในวิหารที่คนปรารถนา ที่ชาวโลกยกย่อง เช่นทักขิณาคิรีวิหาร หัตถิกุจฉิวิหาร เจติยคิรีวิหาร และจิตตลบรรพตวิหาร ซึ่งพวกมนุษย์พากันยกย่องว่า พระองค์นี้เป็นพระอรหันต์ ต้องการจะกราบไหว้ จึงพากันมาอออยู่โดยรอบ เพราะเหตุนั้น เธอก็จะไม่มีความผาสุก ฯ แต่สถานที่นั้น เป็นสัปปายะแก่ภิกษุผู้บำเพ็ญเพียร รูปใด ภิกษุผู้บำเพ็ญเพียรรูปนั้น ก็ไปเสียที่อื่นในตอนกลางวัน พึงอยู่ในตอนกลางคืนเถิด ฯ

ในวิหารที่อยู่ใกล้เมือง อารมณ์ที่เป็นข้าศึกทั้งหลาย จะมาปรากฏ พวกนางกุมภทาสี จะพากันเดินไป กระทบกันด้วยหม้อตักน้ำ ไม่หลีกให้ทางบ้าง พวกมนุษย์ผู้เป็นเจ้านายพากันกั้นม่าน นั่งอยู่ท่ามกลางวิหารบ้าง ฯ ส่วนในวิหารใดที่อยู่ใกล้ป่าไม้ มีไม้แห้ง และมีต้นไม้ที่ใช้เป็นอุปกรณ์ เครื่องเรือนได้ ในวิหารนั้น พวกหาไม้แห้งจะทำความไม่ผาสุกให้ ดุจพวกหาผักและดอกไม้ที่กล่าวแล้วข้างต้น ฯ พวกมนุษย์คิดกันว่า พวกเราจักตัดต้นไม้ที่มีอยู่ในวิหารมาสร้างเรือนกัน ก็พากันมาตัดเอา ถ้าตอนเย็นภิกษุผู้บำเพ็ญเพียรออกจากเรือนที่ทำความเพียร เดินจงกรมอยู่ท่ามกลางวิหาร พบเห็นคนพวกนั้นแล้ว ทักว่า อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลาย ทำไมพวกท่านจึงทำอย่างนี้ พวกเขาก็จะพากันด่าเอาตามชอบใจ ทั้งจะพากันพยายามเพื่อมิให้เธออยู่ด้วย ฯ

๒. แต่ถ้าแม้อย่างนี้ เธอก็ยังไม่สามารถยังจิตให้ดับเย็นลงได้เลยไซร้ คราวนั้น เธอพึง พิจารณาถึงอานิสงส์เมตตาอย่างนี้ว่า ดูกรนักบวชผู้เจริญ สมเด็จพระผู้มี

พระภาคเจ้าตรัสไว้แล้ว มิใช่หรือว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อเมตตาเจโตวิมุติ คือ เมตตาอันภิกษุสร้องเสพโดยเอื้อเฟื้อแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ทำให้เป็นดุจยานแล้ว ทำให้เป็นดุจวัตถุของใช้แล้ว ก่อตั้งขึ้นแล้ว สั่งสมไว้แล้ว ปรารภพร้อมด้วยดีแล้ว อานิสงส์ ๑๑ ประการ พึงหวังได้ อานิสงส์ ๑๑ ประการคืออะไรบ้าง คือ ผู้เจริญเมตตาหลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย เป็นที่รักของอมนุษย์ทั้งหลาย พวกเทวดารักษา ไฟก็ดี พิษก็ดี ศัสตราก็ดี ไม่แผ้วพานเขา จิตตั้งมั่นได้เร็ว ผิวหน้าผ่องใส ไม่หลงทำกาลกิริยา เมื่อยังไม่บรรลุคุณอันยิ่งขึ้นไป ย่อมเข้าถึงพรหมโลก ดังนี้ ถ้าเจ้าจักยังจิตนี้ให้ดับเย็นลงไม่ได้ไซร้ เจ้าก็จักเห็นห่างจากอานิสงส์เหล่านี้ ดังนี้

แต่เธอยังไม่สามารถเพื่อยังจิตให้ดับเย็นลงได้ แม้โดยอุบายอย่างนี้ พึงทำการแยกธาตุ พึงทำอย่างไร พึงสอนตัวเองอย่างนี้ว่า ดูกรนักบวชผู้เจริญ ก็ตัวเจ้าเมื่อโกรธบุคคลนั้น โกรธใคร โกรธผมหรือ หรือว่าโกรธขน โกรธเล็บ ฯลฯ โกรธมูตร ดังนี้ ก็เมื่อเธอทำการแยกธาตุอยู่อย่างนี้ ฐานที่ตั้งแห่งความโกรธก็จะไม่มี ดุจฐานที่ตั้งแห่งเมล็ดพันธุ์ผักกาดบนปลายเหล็กแหลม ไม่มี และฐานที่ตั้งแห่งจิตรกรรมในอากาศก็ไม่มี ฉะนั้น ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๙

แปล ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๕

๑. ยตฺถ นานาวิธํ อมฺพชมฺพุปนสาทิผลํ โหติ ตตฺถ ผลตฺถิกา อาคนฺตฺวา ยาจนฺติ อเถนฺตสฺส กุชฺฌนฺติ พลกฺกาเรน วา คณฺหนฺติ สายณฺหสมเย วิหารมชฺเฌ จงฺกมนฺเตน เต ทิสฺวา กึ อุปาสกา เอวํ กโรถาติ วุตฺตา ยถารุจึ อกฺโกสนฺติ อนาวาสายปิสฺส ปรกฺกมนฺติ ฯ ปฏฺฐนีเย ปน โลกสมฺมเต ทกฺขิณาคิริหตฺถิกุจฺฉิเจติยคิริ-จิตฺตลปพฺพตสทิเส วิหาเร วิหรนฺตํ อยํ อรหาติ สมฺภาเวตฺวา วนฺทิตุกามา มนุสฺสา สมนฺตา โอสรนฺติ เตนสฺส ผาสุ น โหติ ฯ ยสฺส ปน ตํ สปฺปายํ โหติ เตน ทิวา อญฺญตฺร คนฺตฺวา รตฺตึ วสิตพฺพํ ฯ นครสนฺนิสฺสิเต วิสภาคารมฺมณานิ อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ กุมฺภทาสิโยปิ ฆเฏหิ นิมฺมนฺติโย คจฺฉนฺติ โอกฺกมิตฺวา มคฺคํ น เทนฺติ อิสฺสรมนุสฺสาปิ วิหารมชฺเฌ สาณึ ปริกฺขิปิตฺวา นิสีทนฺติ ฯ ทารุสนฺนิสฺสิเต ปน ยตฺถ กฏฺฐานิ จ ทพฺพุปกรณรุกฺขา จ สนฺติ ตตฺถ กฏฺฐหาริกา ปุพฺเพ วุตฺตสากปุปฺผหาริกา วิย อผาสุํ กโรนฺติ ฯ เย วิหาเร รุกฺขา สนฺติ เต ฉินฺทิตฺวา ฆรานิ กริสฺสามาติ มนุสฺสา อาคนฺตฺวา ฉินฺทนฺติ สเจ สายณฺหสมเย ปธานฆรา นิกฺขมิตฺวา วิหารมชฺเฌ จงฺกมนฺโต เต ทิสฺวา กึ อุปาสกา เอวํ กโรถาติ วทติ ยถารุจึ อกฺโกสนฺติ อนาวาสายปิสฺส ปรกฺกมนฺติ ฯ

(วิสุทธิมรรค ภาค ๑ ปฐวีกสิณนิทฺเทส หน้า ๑๕๒ - ๑๕๓)

๒. สเจ ปน เอวมฺปิ จิตฺตํ นิพฺพาเปตุํ น สกฺโกติเยว อถาเนน เอวํ เมตฺตานิสํสา ปจฺจเวกฺขิตพฺพา อมฺโภ ปพฺพชิต นนุ วุตฺตํ ภควตา เมตฺตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุตฺติยา อาเสวิตาย ภาวิตาย พหุลีกตาย ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนุฏฺฐิตาย ปริจิตาย สุสมารทฺธาย เอกาทสานิสํสา ปาฏิกงฺขา กตเม เอกาทส สุขํ สุปติ สุขํ ปฏิพุชฺฌติ น ปาปกํ สุปินํ ปสฺสติ มนุสฺสานํ ปิโย โหติ อมนุสฺสานํ ปิโย โหติ เทวตา รกฺขนฺติ นาสฺส อคฺคิ วา วิสํ วา สตฺถํ วา กมติ ตุวฏึ จิตฺตํ สมาธิยติ มุขวณฺโณ วิปฺปสีทติ อสมฺมุฬฺโห กาลํ กโรติ อุตฺตรึ อปฺปฏิวิชฺฌนฺโต พฺรหฺมโลกูปโค โหตีติ สเจ ตฺวํ อิทํ จิตฺตํ น นิพฺพาเปสฺสสิ อิเมหิ

อานิสํเสหิ ปริพาหิโร ภวิสฺสสีติ ฯ

เอวมฺปิ นิพฺพาเปตุํ อสกฺโกนฺเตน ปน ธาตุวินิพฺโภโค กาตพฺโพ กถํ อมฺโภ ปพฺพชิต ตฺวํ ปน เอตสฺส กุชฺฌมาโน กสฺส กุชฺฌสิ กึ เกสานํ กุชฺฌสิ อุทาหุ โลมานํ นขานํ ฯเปฯ มุตฺตสฺส กุชฺฌสิ ฯ เอวญฺหิ ธาตุวินิพฺโภคํ กโรโต อารคฺเค สาสปสฺส วิย อากาเส จิตฺตกมฺมสฺส วิย จ โกธสฺส ปติฏฺฐานฏฺฐานํ น โหติ ฯ

(วิสุทธิมรรค ภาค ๒ พุรหฺมวิหารนิทฺเทส หน้า ๑๐๖-๑๐๗)